

Стельмах Андрій Валерійович,
кандидат наук з державного управління,
викладач кафедри публічного управління
та адміністрування Університету
Григорія Сковороди в Переяславі
Корчинський Вячеслав Андрійович,
аспірант кафедри публічного управління
та адміністрування Університету
Григорія Сковороди в Переяславі

ПОНЯТТЯ ЛОБІСТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ОСНОВИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

На сьогодні відсутнє усталене поняття терміну «лобістська діяльність». Крім того, поняття «лобізм», «лобісти», «формування лобістських груп», «лобістська діяльність», «лобіювання», «лобістські групи», «лобістські інтереси», «лобістські контакти» аналізуються політологами, соціологами, юристами, економістами, психологами, фахівцями з державного управління. Разом з тим, лобістська діяльність – є також державно-управлінською категорією, адже будь-яке управлінське рішення на рівні держави та регіонів можна пролобіювати та вирішити відповідно до певних інтересів зацікавлених груп.

Тому виникла на сьогодні об'єктивна необхідність проаналізувати поняття «лобістська діяльність» з урахуванням публічного управління та системи запобігання та мінімізації корупції.

Лобізм є необхідним інститутом державно-правового розвитку країни, оскільки під час здійснення своїх владних повноважень через державний апарат органи державної влади активно взаємодіють з громадянським суспільством, що є відносно незалежним і вільним від прямого втручання з боку держави, організаціями, асоціаціями, різними іншими об'єднаннями громадян, створеними на добровільній основі. Данні об'єднання, що розрізняються за чисельністю, ступенем організованості, за конкретними сферами діяльності (економічної, культурної, соціальної тощо) мають свої специфічні, характерні

для даних груп інтереси, які вони намагаються реалізувати у вигляді впливу на державу.

Таким чином, ці групи використовують переваги механізму лобістської діяльності, які дозволяють залежно від їх можливостей бути представленими у владі практично всьому спектру наявних у громадянському суспільстві зацікавлених груп. Крім того, лобізм дозволяє доповнювати систему представництва, вводячи в політико-правовий процес групи інтересів, які не мають іншої можливості бути представленими в органах державної влади.

Інститут лобізму дозволяє величезній кількості найрізноманітніших суспільних груп брати участь у процесі розробки та здійснення державної політики, і тим самим реалізовувати демократичне (у деяких випадках конституційне) право громадян на захист власних інтересів.

Таким чином, лобістська діяльність має наступні складові елементи: по-перше, це діяльність, яка спрямована на певні державно-управлінські рішення, нормативно-правові документи, певні дії органів державної влади; по-друге, така діяльність має зацікавлені сторони; по-третє, існує стійка комунікація між зацікавленими сторонами (або їх представниками) з органами державної влади; по-четверте, інтерес (або певний предмет), на який спрямовані дії лобістів (нормативно-правові документи); по-п'яте, вплив на органи державної влади; по-шосте, неформалізоване представництво інтересів у державно-управлінських рішеннях. Крім того, лобізм в системі державної безпеки може носити як позитивні дії (зокрема, врегулювання важливих проблем, вирішення актуальних завдань в системі публічного управління) так і негативні (корупційні правопорушення, формування системи противаг та стримань тощо).

Лобісти, захищаючи приватні інтереси, доводять до політиків важливу інформацію щодо реальних потреб і переваг різних сегментів суспільства. Лобісти показують, як політичні рішення позначаються на окремих групах, які можуть бути їх наслідки в найближчій і віддаленій перспективі, а також пропонують найкращі рішення з точки зору тих чи інших груп суспільства. В результаті отримання подібної інформації у політиків формується цілісна

картина сукупності соціальних інтересів і всього різноманіття альтернативних політичних курсів, що дозволяє їм приймати більш ефективні рішення [1].

Правовою основою лобістської діяльності в більшості демократично розвинених держав є конституційне положення, згідно з яким кожний суб'єкт суспільних відносин має право захищати власні інтереси всіма законними способами, зокрема беручи участь у формуванні державної політики та впливаючи на процес прийняття владних рішень. Мета лобістів залишається незмінною у сучасних демократіях. Вони зуміли легалізувати власну діяльність, удосконаливши методи впливу на вимогу часу та враховуючи конкретні соціально-політичні реалії. У зв'язку з тим, що влада об'єктивно не в змозі задовольнити одночасно і найбільш повно всі інтереси відразу, виникає проблема черговості, пріоритету у їх здійсненні. Звідси закономірно прагнення різних груп і верств суспільства впливати на поведінку держави з метою переорієнтації політики на свою користь, стимулювати його приймати вигідні для цих груп і прошарків управлінські рішення. Предметом лобізму виступає спектр цілей, які ставлять суб'єкти лобізму при чиненні тиску на орган державної влади; це та мета, заради якої здійснюється лобістський тиск, проводиться лобістська кампанія [2, с. 35].

Результати вивчення закордонного та вітчизняного досвіду використання механізму реалізації лобістської діяльності дозволяють виділити ряд безпосередніх методів лобізму, здійснюваного в таких формах, зокрема:

1) неформальна - вплив на державних службовців апарату законодавчих і виконавчих органів державної влади;

2) дорадча - участь в роботі засідання законодавчого або урядового комітетів і комісій, робочих груп, консультативно-дорадчого органу;

3) експертна - підготовка експертних висновків, висновків та інших інформаційно-аналітичних матеріалів і поширення їх серед представників органів державної влади;

4) консультаційна – консультування чиновників щодо положень проекту нормативно-правового акту, який розглядається в парламенті;

5) правотворча - підготовка і обговорення проекту нормативно-правового акту відповідним органом державної влади;

6) робота в сфері public relations, контакти із засобами масової інформації, з впливовими громадськими організаціями - ще одна форма лобізму [3].

Таким чином, лобістська діяльність є процесом взаємодії громадянського суспільства та державних органів, який може бути представлений у вигляді різних форм діяльності. Таким чином, лобістська діяльність це інститут посередництва між громадянським суспільством та державою

Лобістська діяльність в системі публічного управління – це процес взаємодії інститутів громадянського суспільства та органів державної влади з метою представництва групових (державно-управлінських) інтересів, спрямованої на покращення соціально-економічного, політичного становища країни та громадян України та має на меті прийняття або зміну певних державно-управлінських рішень.

Список використаних джерел

1. Шведа О.С. Сучасний стан та тенденції розвитку законодавства і практики України в контексті легалізації лобістської діяльності. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2018. № 07(201). С. 46-53.

2. Штерн В. Лобізм як явище політичного життя (теоретико-методологічний аспект). *Вісник Прикарпатського університету. Політологія*. 2008. Випуск 10. С. 32-38.

3. Тихомирова Є. Лобізм як складова міжнародного PR. URL: <http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=1&n=36&c=672>.